

BUKOVINIAN STATE
MEDICAL UNIVERSITY

БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ȘTEFAN CEL MARE
UNIVERSITY
OF SUCEAVA

СУЧАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. ШТЕФАНА ЧЕЛ МАРЕ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУСПІЛЬНИХ НАУК ТА ІСТОРІЇ МЕДИЦИНИ

AKTUALINI PYTANNIA SUSPILINIH
NAUK TA ISTORII MEDITSINI
(APSNIM)

CURRENT ISSUES OF SOCIAL
STUDIES AND HISTORY OF
MEDICINE

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ
ОБЩЕСТВЕННЫХ НАУК
И ИСТОРИИ МЕДИЦИНЫ

ENJEUX ACTUELS DES SCIENCES
SOCIALES ET DE L'HISTOIRE DE
LA MEDECINE

Спільний українсько-румунський науковий журнал
Joint Ukrainian-Romanian scientific journal

2025, 1 (39)

<i>Журнал засновано в 2013 р. Перереєстровано 27.07.2015 р. у Міністерстві юстиції України (Свід. № 21495-11295ПП – Сер. КВ)</i>	<i>Journal started publishing in 2013 year. Re-registered in the Ministry of Justice of Ukraine 27.07.2015 p (Cert.of registr. № 21495-11295ПП – Ser. KB)</i>
<i>Журнал включено до Категорії "Б" Переліку наукових фахових видань України з історичних та філологічних наук (Наказ МОН України № 409 від 17.03.2020 р.)</i>	<i>Journal is on the List of Scientific Professional publication of the Ministry of Education and Science of Ukraine Category «B», entitled to publish main results of dissertations in different fields of Historical sciences and Philological sciences (order № 409 of 17.03.2020)</i>
<i>Журнал включено до Реєстру у сфері медіа (Ріш. № 690 від 07.03.2024 р.; Національна Рада України з питань телебачення та радіомовлення). Ідентифікатор медіа R30-03090.</i>	<i>The Journal is included in the Register in the field of media (Dec. № 690, 07.03.2024; National Council of Ukraine on Television and Radio Broadcasting). Media ID R30-03090.</i>

Editors-in-Chief: Dr. of History, Prof. **Antoni Moysey** (Bukovinian State Medical University)
Dr. of History, Prof. **Stefan Purici** (Ștefan cel Mare University of Suceava)

Executive Editors: Dr. of Philology, Prof. **Antonina Anistratenko**, responsible for the electronic version of the journal
Ph.D., Assoc. Prof. **Yulia Rusnak** (Bukovinian State Medical University)
Ph.D., Assoc. Prof. **Tetyana Nykyforuk** (Bukovinian State Medical University)

Dr. of History, Assoc. Prof. **Harieta Mareci Sabol** (Ștefan cel Mare University of Suceava)

Editors Assistants: Ph.D., Lecturer **Vasile M. Demciuc** (Ștefan cel Mare University of Suceava)

Responsible for the Bibliographic description of the references: Svitlana Tulevska

Journal was registered in the international scientometric and bibliographical database **EBSCO**, **Index Copernicus**, **Directory of Open Access Journals (DOAJ)**, **Ulrichs Web**, **Erih Plus**, **Scientific Indexing Services**, **Index of Turkish Education**, **Infobase Index**, **World Cat**, **DRJI**, **MIAR**, **Root indexing**, has published in database: **Google Scholar**, **SCIARY** (World Wide Science Educational Library), **Scientific periodicals of Ukraine**, **CEEOL** (Germany), **e-library**.

EDITORIAL BOARD:

SOCIAL SCIENCES

History: Prof. *Onoriu Colăcel*, Dr. of History, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Assoc. Prof., *Serhiy Dobrshanskyi*, Ph. D., Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (Ukraine); Assoc. Prof. *Gennadii Kazakevych*, Dr. of History, Taras Shevchenko Kyiv National University (Ukraine); Prof. *Michel Kerautret*, Dr. of History, Ecole des Hautes études en sciences sociales (Paris, France); Prof. *Zenon Kohut*, Dr. of History, Alberta University (Edmonton, Canada); Prof. *Anatoliy Kotsur*, Dr. of History, Taras Shevchenko Kyiv National University (Ukraine); Prof. *Oleksandr Kurochkin*, Dr. of History, M. Rylskiy Institute of Art, Folklore and Ethnology, Academy of Sciences (Kyiv, Ukraine); Prof. *Yuri Makar*, Dr. of History, Academician of the Ukrainian Academy of History, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (Ukraine); Senior Research Associate *Paul Meerts*, Dr. of History, Institute of International Relations Clingendael (The Hague, Netherlands); Prof. *Olimpia Mitric*, Dr. of History, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Prof. *Gheorghe Onișoru*, Dr. of History, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Assoc. Prof. *Nataliya Petrova*, Ph. D., I. I. Mechnikov National University of Odesa (Ukraine); Assoc. Prof. *Florin Pintescu*, Dr. of History, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Acad. *Stepan Pavliuk*, Dr. of History, Director of the Institute of Ethnology, Academy of Sciences (Ukraine); Acad. *Anna Skrypnyk*, Dr. of History, Director of the Institute of Art Studies, Folklore and Ethnology, Academy of Sciences (Kyiv, Ukraine); Prof. *Andrzej Wawryniuk*, Dr. of History, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Cholmie (Poland);

Philology: Prof. *Bertrand Badiou*, Dr. of Philology, Ecole normale supérieure (Paris, France); Prof. *Piotr Borek*, Dr. of Philology, Head of the Polish Philology Institute Krakiv Pedagogical University (Poland); Assoc. Prof. *Carmen Dărbășu*, Dr. of Philology, Kliment Ohridski University of Sofia (Bulgaria); Prof. *Mircea A. Diaconu*, Dr. of Philology, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Assoc. Prof. *Evelina-Mezalina Graur*, Dr. of Philology, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Prof. *Adam Falowski*, Dr. of Philology, Head of the East Slavic Philology Institute Jagiellonian University (Poland); Prof. *Roma Franko*, Dr. Of Philology, University of Saskatchewan (Canada); Assoc. Prof. *Anastasiya Lepetiukha*, Kharkiv national pedagogical university named after H. Skovoroda (Ukraine); Assoc. Prof. *Simona-Aida Manolache*, Dr. of Philology, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Chief Research Worker *Anna-Maria Sorescu-Marinkovich*, Dr. of Philology, Balkan Institute at Serbian Academy of Sciences and Art (Belgrad, Serbia); Prof. *Hanna Martynova*, Dr. of Philology, Bohdan Chmelnytskyi Cherkasy National University (Ukraine); Prof. *Ovidiu Morar*, Dr. of Philology, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Prof. *Mihaela Violeta Munteanu*, Dr. of Philology, Technical University of Cluj-Napoca (Romania); Prof. *Rodica-Mărioara Nagy*, Dr. of Filology, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Prof. *Felix-Narcis Nikolau*, Dr. Of Philology, Lunds universitet (Sweden); Prof. *Antoaneta Olteanu*, Dr. of Philology, Bucharest University (Romania); Assoc. Prof. *Oleksandr Rak*, Ph. D. of Philology, Bukovinian State Medical University (Ukraine); Prof. *Nataliya Rusnak*, Dr. of Philology, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (Ukraine); Dr. of Filology, Prof. *Svitlana Shabat-Savka*, Ph. D. of Philology, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (Ukraine);

Philosophy: Prof. *Sorin Tudor Maxim*, Dr. of Philosophy, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Prof. *Diego Sanches Mecka*, Dr. of Philosophy, National University of Distance Education (Madrid, Spain); Assoc. Prof. *George Neamțu*, Dr. of Philosophy, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Assoc. Prof. *Bogdan Popoveniuc*, Dr. of Philosophy, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Assoc. Prof. *Nina Zoriy*, Ph. D. of Philosophy, Bukovinian State Medical University (Ukraine).

HISTORY OF MEDICINE:

Assoc. Prof. *Carmen Cornelia Bălan*, Dr. of Psychology, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Dr. med. Dipl.-Psych, MBA, *Gerhardt Dammann*, Chief of Psychiatrische Klinik Münsterlingen and the psychiatric services Thurgau (Switzerland); Prof. *Alexander Fediv*, Dr. of Medicine, Bukovinian State Medical University (Ukraine); Prof. *Oleksandr Ivashyuk*, Dr. of Medicine, Bukovinian State Medical University (Ukraine); Prof. *Alfred Prits*, Dr. of Psychology, President of World Psychology Union Head of Psychotherapy and Psychoanalysis Institute in Vienna (Austria); Assoc. Prof. *Nadia Laura Serdenciu*, Dr. of Educational Sciences, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Prof. *Viktor Tashchuk*, Dr. of Medicine, Bukovinian State Medical University (Ukraine); Prof. *Dmytro Tyntyuk*, Dr. of Medicine, Chisinau State University of Medicine and Pharmacy N. Testemitsanu (R. Moldova); Prof. *Bohdan Vasylevskiy*, Dr. of Medicine, Chief of Psychosomatik Institute (Warsaw, Poland); Prof. *Vasyl Cheban*, Dr. of Medicine, Bukovinian State Medical University (Ukraine).

Актуальні питання суспільних наук та історії медицини. Спільний українсько-румунський науковий журнал. Серія «Історичні та філологічні науки» || Current issues of Social studies and History of Medicine. Joint Ukrainian-Romanian scientific journal. Series «Historical and philological sciences»/ Редколегія: А. Мойсей, Ш. Пуріч. Чернівці—Сучава: БДМУ. 2025. № 2 (38). 190 с.

ISSN: 2311-9896; EISSN 2411-6181

The actual problems of world history, history of Ukraine, history of religion, ethnogenesis and traditional culture of peoples, archeology, philosophy, linguistics, literature and history of medicine are investigated in the journal. The journal is the international edition according to the sphere of extension and geography of the authors.

ББК 60я53+5г.я43

The journal is published in paper and electronic version with the resolution of the academic council of Higher State Educational Establishment of Ukraine «Bukovinian State Medical University» (Decision № 9. Date: 29.05.2025).

The authors are responsible for the selection, accuracy of given information, citations, proper names, geographical names and other data.

Publishing: 2-4 issues a year. Languages: Ukrainian, English, Romanian.

Address: Ukraine, 58000, Chernivtsi, Heroiv Maidanu str., 3, Department of Social Sciences and Ukrainian Studies.
Tel.:(0372) 520871. **E-mail:** snim@bsmu.edu.ua; society@bsmu.edu.ua

The electronic version of the journal is available on the Web sites: <http://apsnim.bsmu.edu.ua>; <http://doaj.org> (DOAJ); <http://www.irbis-nbuv.gov.ua> (National V.Vernadskijlibrary web-site); <https://journals.indexcopernicus.com/representative/issue/list> (Copernicus ICI).

ЗМІСТ (SUMMARY)

ІСТОРИЧНІ НАУКИ HISTORICAL SCIENCE

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ HISTORY OF UKRAINE

- Мойсей Антоній.** ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА СВВ. АРХАНГЕЛІВ МИХАЇЛА І ГАВРИЇЛА В РОШІ: ВІД ДЕРЕВ'ЯНОЇ ЦЕРКВИ (1768) ДО МУРОВАНОГО ХРАМУ (1900) С. 6-28
Moysey Antoniý. The Orthodox Church of the Sts. Archangels Michael and Gabriel in Roscha: from a Wooden Church (1768) to a Masonry Building (1900)
- Мойсей Антоній, Геруш Ігор, Аністратенко Антоніна.** СЕЛЯНСЬКЕ ЗАВОРУШЕННЯ В РОШІ 1871 Р.: РЕКОНСТРУКЦІЯ МАЛОВІДОМОГО ПРОТЕСТУ ЗА АРХІВНИМИ ДЖЕРЕЛАМИ С. 29-35
Moysey Antoniý, Gerush Igor, Anistratenko Antonina. The peasant uprising in rosha in 1871: a reconstruction of a little-known protest from archival sources
- Юрій Михайло.** ПРОЛЕТКУЛЬТ, УКРАЇНІЗАЦІЯ ТА УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА С. 36-40
Yuriy Mykhailo. Proletkult, Ukrainization and Ukrainian Culture

ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ WORLD HISTORY

- Воротняк Іван.** ПОКЛИК МЕЧА Й МАНДРІВ: ІДЕОЛОГІЯ, МАСКУЛІННІСТЬ ТА МОТИВАЦІЯ ВІЙСЬКОВИХ ПОХОДІВ ВІКІНГІВ С. 41-48
Vorotniak Ivan. The call of sword and journey: ideology, masculinity, and the driving forces of viking raids
- Філей Володимир.** ГАБСБУРЗЬКА МОДЕЛЬ ДИНАСТИЧНОГО КОНТРОЛЮ У 15-16 СТ. С. 49-55
Filei Volodymyr. The Habsburg Model of Dynastic Control in the 15th-16th Centuries

ІСТОРІЯ МЕДИЦИНИ HISTORY OF MEDICINE

- Волошинович Наталія.** ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА ЗАНЯТТЯХ ЗІ СТУДЕНТАМИ: ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ДОСВІДУ ПОЛЬСЬКОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ НА КАФЕДРІ АКУШЕРСТВА ТА ГІНЕКОЛОГІЇ С. 56-60
Voloshynovych Nataliia. Innovative technologies in the classroom with students: implementing the experience of the Polish education system at the Department of Obstetrics and Gynecology.
- Русіна Світлана, Нікоряк Руслана, Ткачук Наталія.** ОПТИМІЗАЦІЯ ПСИХОКОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ З ДЕВІАНТНОЮ ПОВЕДІНКОЮ С. 61-63
Rusina Svitlana, Nikoryak Ruslana, Tkachuk Natalia. Optimisation of psycho-correctional work among adolescents with deviant behaviour
- Русіна Світлана, Нікоряк Руслана, Ткачук Наталія.** ЗАСТОСУВАННЯ ПРОФІЛАКТИЧНОЇ РОБОТИ ТА МЕДИКО-СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ В ПСИХІАТРИЧНІЙ ПРАКТИЦІ С. 64-67
Rusina Svitlana, Nikoryak Ruslana, Tkachuk Natalia. Application of preventive work and medical and social rehabilitation in psychiatric practice

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ PHILOLOGICAL SCIENCE

МОВОЗНАВСТВО LINGUISTICS

- Никифорук Тетяна, Рак Олександр, Бебих Валентина, Зазуля Ірина.** ТЕОРЕТИЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ ДЕФІНІЦІЇ ПОНЯТТЯ «ФАХОВА МОВА» У ЛІНГВІСТИЦІ, ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ТЕРМІН», ВИМОГИ ДО ТЕРМІНА ТА ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ С. 68-72
Nykyforuk Tetyana, Rak Oleksandr, Bebykh Valentyna, Zazulia Iryna. Theoretical understanding of the definition of the concept «specialized language» in linguistics, the definition of the concept «term», requirements for the term and peculiarities of the functioning of medical terminology

УКРАЇНСЬКА МОВА UKRAINIAN LANGUAGE

- Максим Оксана'юк, Струк Іванна.** ДО ПИТАННЯ ПРО СИНТАКСИЧНУ СИНОНІМІЮ ДІЄПРИСЛІВНИКОВИХ ТА ПІДРЯДНИХ КОНСТРУКЦІЙ С. 73-78
Maksymiyk Oksana, Struk Ivanna. On the question of syntactic synonymy of adverbial and subordinate constructions

Руснак Наталія, Кібак Діана, Руснак Юлія, Андрієць Валерія. АНТРОПОНІМИ В ІДІОСТИЛІ ІРЕН РОЗДОБУДЬКО (НА МАТЕРІАЛІ ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ «ГҀДЗИК», «ГҀДЗИК 2. ДЕСЯТЬ РОКІВ ПО ТОМУ») С. 79-84
Rusnak Natalia, Kibak Diana, Rusnak Yulia, Andriyets Valeria. Anthroponyms in the idiostyle of Iren Rozdobudko (based on the literary texts «Button», «Button 2. Ten Years Later»)

Теслицька Галина. КОМУНІКАТИВНО-СТИЛІСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕЧЕНЬ З ОДНОРІДНИМИ ЧЛЕНАМИ С. 85-89
Teslitska Halyna. Communicative and stylistic potential of sentences with homogeneous parts

Шабат-Савка Світлана. ОДНОСКЛАДНІ НОМІНАТИВНІ РЕЧЕННЯ В КОНТЕКСТІ ЕКСПРЕСИВІЗАЦІЇ ПИСЬМЕННИЦЬКОГО МОВОСТИЛЮ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА С. 90-95
Shabat-Savka Svitlana. Simple nominative sentences and expressive style in Oleksandr Dovzhenko's work.

ГЕРМАНСЬКІ МОВИ GERMAN LANGUAGES

Бебих Валентина, Рак Олександр, Никифорок Тетяна. КОНЦЕПТУАЛЬНЕ МОДЕЛЮВАННЯ СТРУКТУРИ КОНЦЕПТОСФЕРИ «РЕНАВІЛІТАЦІЇ» В АНГЛОМОВНОМУ МЕДИЧНОМУ ДИСКУРСІ: ДЕФІНІЦІЇ, СТРУКТУРА, СИСТЕМНІ ЗВ'ЯЗКИ С. 96-102
Bebykh Valentyna, Rak Oleksandr, Nykyforuk Tetyana. Conceptual modeling of the structure of «rehabilitation» conceptosphere in English medical discourse: definitions, structure, systemic relations.

Стегніцька Любов, Нікіфорчук Жанна, Якимчук Віра. ЕМОТИВНІ ТРИГЕРИ У TED-ПРОМОВАХ З ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ С. 103-109
Stegnitska Liubov, Nykiforchuk Zhanna, Yakymchuk Vira. Emotional triggers in TED-talks on physical rehabilitation.

РОМАНСЬКІ МОВИ ROMAN LANGUAGES

Синиця Валентина, Мироник Олена. ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЛАТИНСЬКИХ СПЕЦИФІЧНИХ ФОБІЙ З ГІПЕРОНІМАМИ *ZOORHOVIA* ET *ENTOMORHOVIA* С. 110-113
Synysia Valentyna, Myronyk Olena. Lexical and semantic analysis of Latin specific phobias with hyperonyms *zoophobia* and *entomophobia*.

Синиця Валентина, Беляєва Олена, Лисанець Юлія, Мироник Олена. ЛІНГВІСТИЧНЕ СПОСТЕРЕЖЕННЯ НАД ЛАТИНСЬКИМИ ТЕРМІНАМИ NOMINA ACTIONIS ГАЛУЗІ РЕАБІЛІТАЦІЇ С. 114-117
Synysia Valentyna, Bielieva Olena, Lysanets Yuliia, Myronyk Olena. A linguistic analysis of latin nomina actionis terms in the field of rehabilitation

ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО TRANSLATION STUDIES

Наместюк Світлана, Рак Олександр, Нікіфорчук Жанна, Зазуля Ірина. СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ТА МІФ ПРО ДОНБАС. ФІКЦІЙНІ ТА КРИТИЧНІ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ У ФРАНКОФОННОМУ ПРОСТОРІ С. 118-122
Namestiuk Svitlana, Nykiforchuk Zhanna, Rak Oleksandr, Zazulia Iryna. Contemporary ukrainian literature and the myth of Donbass. Fictional and critical representations in the francophone area

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ METHODOLOGY OF TEACHING IN HIGHER SCHOOL

Даскалюк Оксана, Іваночко Євгенія. КАЗКИ ЯК ДИДАКТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ ДЛЯ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК ШКОЛЯРІВ С. 123-127
Daskalyuk Oksana, Ivanochko Yevheniia. The use of fairy tales as educational resources for developing communication skills in school-aged children

Кульбабська Олена. ФОРМИ Й МЕТОДИ РОБОТИ З ФІЛОЛОГІЧНО ОБДАРОВАНИМИ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ С. 128-132
Kulbabska Olena. Forms and Methods of Work with Philologically Gifted Learners.

Навчук Галина, Навчук Ігор, Собко Діана. ПАТРІОТИЧНА ПІДГОТОВКА НОВОГО ПОКОЛІННЯ УКРАЇНЦІВ В АСПЕКТІ СЬОГОДЕННЯ С. 133-138
Navchuk Halyna, Navchuk Ihor, Sobko Diana. Patriotic education of the new generation of ukrainians in the context of the present day

Семенко Віталій. РОЛЬ НІМЕЦЬКИХ КУЛЬТУРНИХ СТАНДАРТІВ У ВИВЧЕННІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ С. 139-144
Semenko Vitalii. The role of German cultural standards in learning of the German language.

Шатілова Наталія. КУЛЬТУРА НАУКОВОГО ТЕКСТУ: ТИПОВІ ПОМИЛКИ В РІЗНОЖАНРОВИХ РОБОТАХ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ С. 145-149
Shatilova Nataliia. Culture of scientific text: typical errors in different genre works of philology students

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО LITERARY STUDIES

Войтенко Леся. НАСИЛЛЯ ЯК КОМУНІКАТИВНА СТРАТЕГІЯ У СУЧАСНІЙ ДРАМАТУРГІЇ
Voitenko Lesia. Violence as a communicative strategy in contemporary dramaturgy C. 150-155

Сиваченко Галина. ПАРРЕСІЯ ЯК ПАМ'ЯТЬ ЖАНРУ І ТЕКСТУ В ТВОРЧОСТІ ВОЛОДИМИРА
ВИННИЧЕНКА-ЕМІГРАНТА (ІНТЕРПРЕТАЦІЯ МІШЕЛЯ ФУКО)
Syvachenko Galyna. Parression as the memory of genre and text in the work of Volodymyr Vynnychenko-emigrant
(interpretation by michel foucault). C. 156-165

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА UKRAINIAN LITERATURE

Аністратенко Антоніна. СУЧАСНІ РОМАНИ В ЖАНРІ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ІСТОРІЇ ЯК РЕАЛІЗАЦІЯ
СУПРОТИВУ УКРАЇНЦІВ РОСІЙСЬКІЙ АГРЕСІЇ (ЧАСТИНА II)
Anistratenko Antonina. Modern novels in the genre of alternative history as an implementation of the resistance of
Ukrainians to russian aggression (the second part) C. 166-173

ПУБЛІЦИСТИКА І ФОЛЬКЛОР PUBLICISTIC STUDIES AND FOLKLORE

Ковалець Лідія. ЗАДЛЯ ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ: ФОЛЬКЛОРНО-ЕТНОГРАФІЧНІ
ТЕКСТИ НА СТОРІНКАХ ЧЕРНІВЕЦЬКОГО ДИТЯЧОГО ЖУРНАЛУ 1933-1940 РОКІВ «УКРАЇНСЬКА
ЛАСТІВКА»
Kovalets Lidiia. For the Cultivation of National Identity: Folkloric-Ethnographic Texts in the Pages of the Chernivtsi
Children's Magazine «Ukrainska Lastivka» (1933-1940). C. 174-182

РЕЦЕНЗІЇ REVIEWS

Меленчук Ольга. РЕЦЕНЗІЯ НА КНИЖКУ «ЯРОСЛАВА: СПОГАДИ ПРО ЯРОСЛАВУ МЕЛЬНИЧУК, ЇЇ
ВИБРАНІ СТАТТІ ТА БІБЛІОГРАФІЯ» / УПОРЯД. БОГДАН МЕЛЬНИЧУК, ЛІДІЯ КОВАЛЕЦЬ, ТЕТЯНА
МУРАШЕВИЧ. ЧЕРНІВЦІ: ВИДАВНИЧИЙ ДІМ «БУКРЕК», 2025. 452 С. 27 С. ІЛ.
Melenchuk Olha. Review of the book «Yaroslava: memoirs of Yaroslava Melnychuk, her selected articles and
bibliography» / editorial. Bohdan Melnychuk, Lydia Kovalets, Tetyana Murashevych. Chernivtsi: Publishing house
«Bukrek», 2025. 452 p. 27 p. Illustrations. C. 183-184

Мойсей Антоній. Рецензія на книгу: Михайло Юрій Війна Росії проти України: парадокси задзеркала. Чернівці,
2025, 400 с.
Moysey Antonyi. Book review: Mykhailo Yuriy. Russia's war against Ukraine: paradoxes of the looking glass. Chernivtsi,
2025, 400 p. C. 185-187

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ СТАТЕЙ (Requirements for the articles) C. 188

**КОНЦЕПТУАЛЬНЕ МОДЕЛЮВАННЯ СТРУКТУРИ
КОНЦЕПТОСФЕРИ «REHABILITATION»
В АНГЛОМОВНОМУ МЕДИЧНОМУ ДИСКУРСІ:
ДЕФІНІЦІЇ, СТРУКТУРА, СИСТЕМНІ ЗВ'ЯЗКИ**

Валентина БЕБИХ, Олександр РАК, Тетяна НИКИФОРУК

Буковинський державний медичний університет,

vabek@i.ua,

Rak.Oleksandr@bsmu.edu.ua

kuryluk235@ukr.net

**CONCEPTUAL MODELING OF THE STRUCTURE
OF «REHABILITATION» CONCEPTOSPHERE IN ENGLISH
MEDICAL DISCOURSE: DEFINITIONS, STRUCTURE,
SYSTEMIC RELATIONS**

Valentyna BEBYKH, Oleksandr RAK, Tetyana NYKYFORUK

Bukovinian State Medical University,

ORCID 0000-0003-4378-0978,

ORCID 0000-0002-3108-0002.

ORCID 0000-0003-1840-3580

Valentyna Bebykh, Oleksandr Rak, Tetyana Nykyforuk. Conceptual modeling of the structure of «rehabilitation» conceptosphere in English medical discourse: definitions, structure, systemic relations. The focus of the study is the modeling of the conceptosphere «rehabilitation» within the English-language medical worldview, in particular the identification of the concept's structure and the detection of its systemic relationships. The article addresses the issue of defining *rehabilitation* as an element of a specific domain of knowledge that comprises concepts organized in a systematic way.

The relevance of the research is determined by the growing interest in the communicative-functional aspect of language, especially in the context of globalization, active interdisciplinary collaboration, and the increasing role of medical terminology in the conditions of warfare in Ukraine. At the same time, there is a lack of a comprehensive linguistic analysis of the conceptosphere *rehabilitation* within the English language as a system.

The aim of the study is to provide a comprehensive analysis of the structure and organization of the conceptosphere *rehabilitation* through the examination of linguistic means that verbalize this concept in contemporary English medical discourse.

The article proposes:

- a lexicographically grounded description of the conceptosphere *rehabilitation*;
- an analysis of subconcepts and miniconcepts represented by lexical and phraseological units;
- a model of the conceptosphere structure considering the cognitive characteristics of the concept.

Keywords: *conceptosphere, concept, conceptual analysis, rehabilitation, terminology, linguistic modeling.*

Концептуальне моделювання структури концептосфери «rehabilitation» в англomовному медичному дискурсі: дефініції, структура, системні зв'язки. У центрі дослідження – моделювання концептосфери «rehabilitation» в англomовній медичній картині світу, зокрема ідентифікація структури концепту та виявлення властивих йому системних зв'язків. Стаття присвячена проблемі дефініювання поняття *rehabilitation* як складника певної галузі знань, що складається з концептів, які мають системну організацію.

Актуальність дослідження зумовлена зростаючим інтересом до комунікативно-функціонального аспекту мови, особливо в умовах глобалізації, активної міждисциплінарної співпраці та посиленої ролі медичної термінології в умовах військових дій в Україні. При цьому бракує цілісного лінгвістичного аналізу концептосфери *rehabilitation* у межах англійської мови як системи.

Метою роботи є комплексний аналіз структури та організації концептосфери *rehabilitation* через вивчення мовних засобів, що вербалізують даний концепт у сучасному англomовному медичному дискурсі.

У статті запропоновано:

- лексикографічно обґрунтований опис концептосфери *rehabilitation*;
- аналіз субконцептів та мініконцептів, репрезентованих лексичними й фразеологічними одиницями;
- модель структури концептосфери з урахуванням когнітивних характеристик поняття.

Ключові слова: концептосфера, концепт, концептуальний аналіз, реабілітація, термінологія, лінгвістичне моделювання.

Постановка проблеми. Сучасні реалії, зокрема воєнні дії на території України, актуалізували необхідність розбудови ефективної системи реабілітації, що, у свою чергу, спричинило появу та функціонування нової термінології в публічному й професійному дискурсі. Це зумовлює потребу її наукового осмислення, уніфікації й адаптації в міжкультурному комунікативному середовищі.

У межах цього дослідження здійснено спробу проаналізувати функціонування концепту *rehabilitation* у різних піддискурсах англomовного

медичного дискурсу, зокрема клінічному, соціальному, психологічному та міждисциплінарному.

Практична значущість результатів полягає у можливості використання отриманих даних:

- у фаховій підготовці майбутніх медичних працівників;
- при створенні англо-українських термінологічних словників;
- у перекладі медичних конференцій і реабілітаційної документації;
- у міжнародній співпраці та професійній мобільності фахівців.

Аналіз джерел та сучасний контекст.

Уніфікація термінології *rehabilitation* стала предметом наукових досліджень у багатьох країнах. Одним з перших в Україні на необхідність термінологічної стандартизації у сфері реабілітації звернув увагу **Герцик А. М.** Він запропонував тлумачення таких базових понять, як «фізична реабілітація» та «фахівець із фізичної реабілітації»¹.

У межах франко-українських студій Р. С. Коваль² обґрунтував потребу в перекладних словниках, наголошуючи на великій кількості вже наявних україномовних лексикографічних ресурсів у сфері реабілітації.

Такі вчені, як **Малахов В. О., Кошелєва Г. М., Родін В. О.**, визначають *rehabilitation* як комплексну систему відновлення трьох ключових компонентів – медичного, соціального та професійного³.

Сучасне трактування медичної реабілітації, згідно з **Мухіним В. М.** та **Лисенюком В.П.**⁴, включає відновлення здоров'я, компенсацію порушених функцій, профілактику ускладнень та підготовку пацієнтів до побутової та трудової активності.

Водночас в англомовному науковому просторі питання концептуалізації поняття *rehabilitation* активно обговорюються, зокрема у працях **Stucki G., Cieza A., Melvin J.⁵, Negrini S., Meyer T., Bickenbach J., Gutenbrunner C.⁶, Wade D.T.⁷** та інших. Їхнє бачення базується на *ICF* (International Classification of Functioning, Disability and Health), що стало підґрунтям для формування уніфікованого концептуального опису.

У рамках *Cochrane Reviews* було здійснено термінологічний аналіз різних дефініцій *rehabilitation*, запропонованих як науковцями, так і стейкхолдерами галузі (**Arienti C., Patrini M., Pollock A.** тощо)⁸. Це дозволило сформулювати стратегічне бачення реабілітації як основної складової охорони здоров'я в глобальному контексті.

Мета та завдання дослідження. Метою є розроблення концептуальної моделі структури концептосфери *rehabilitation* на основі вербальних засобів її репрезентації у медичному дискурсі англійської мови.

Основні завдання:

1. Визначити методологічні засади концептуального аналізу.
2. Дослідити дефініції *rehabilitation* у лексикографічних джерелах.
3. Сформувати модель концептосфери *rehabilitation*.
4. Визначити семантичні компоненти лексеми *rehabilitation* у сучасній англійській мові.

Методологія включає:

- метод суцільної вибірки для відбору номінацій;
- дефініційний та компонентний аналіз для ідентифікації базових ознак концепту;
- контекстуальний та структурно-семантичний аналіз для опису функціонування мовних одиниць у дискурсі.

¹ Ghercyk A. M. Do pytan'ja tлумachennja terminiv «fizychna reabilitacija» ta «fakhivci z fizychnoji reabilitaciji» [On the issue of interpretation of the terms «physical rehabilitation» and «physical rehabilitation specialist»], *Teorija ta metodyka fizychnogho vykhovannja* [Theory and methodology of physical education], 2010 N 3, P. 45-48 [in Ukrainian]; Ghercyk A. M. Fakhivci z fizychnoji reabilitaciji, chy fizychnyj terapevt: nacionalne ta mizhnarodne tлумachennja nazv profesij [Physical rehabilitation specialist or physical therapist: national and international interpretation of professional titles], *Pedagoghika, psykholohija ta medyko-biologhichni proble-my fizychnogho vykhovannja i sportu* [Pedagogy, psychology and medico-biological problems of physical education and sports], 2010, N10, P. 21-24 [in Ukrainian]; Ghercyk A. M. Traktuvannja ključovykh terminiv v osvıtnjo-profesijnij ghaluzi fizychnoji reabilitaciji [Interpretation of key terms in the educational and professional field of physical rehabilitation], *Moloda sportyvna nauka Ukrajinu: Zb. nauk. pr. z ghaluzi fiz. kul'tury ta sportu* [Young sports science of Ukraine: Collection of scientific works in the field of physical culture and sports], Vyp. 7: V 3-kh t., L., 2003, Vol. 1, P. 342-346 [in Ukrainian].

² Koval R. S. Terminy na poznachennja ponjatj fizychnoji i medychnoji reabilitaciji u francuzkij ta ukrajinskij movakh dys. ... kand. filol. nauk: 10.02.17 [Terms to denote concepts of physical and medical rehabilitation in French and Ukrainian languages dis. ... candidate philol. Sciences: 10.02.17], Lviv, 2019, 312 p. [in Ukrainian].

³ Malakhov V. O., Kosheljeva Gh. M., Rodin V. O. Fizychna ta reabilitacijna medycyna v Ukrajinі: problemy ta perspektyvy [Physical and rehabilitation medicine in Ukraine: problems and prospects], *Problemy bezperervnoji medychnoji osvity ta nauky* [Problems of life-long medical education and science], 2016, N 1, P. 6-12, URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Psmno_2016 [in Ukrainian].

⁴ Mukhin V. M. Fizychna reabilitacija: pidruchnyk [Physical rehabilitation], 3-je vyd., pererob. Ta dop. Kyjiv: Olimp. lit-ra, 2009. 448 p; Lysenjuk V. P., Samosjuk I. Z., Samosjuk N. I., Tkalina A. V. Reabilitacijna medycyna: osnovni ponjattja ta definiciji [Rehabilitation medicine: basic concepts and definitions], *Mezhdunarodnyj nevrologhycheskij zhurnal* [International Neurology Journal], 2012, N 8 (54), URL: <http://www.mifua.com/archive/article/3453> [in Ukrainian].

⁵ Prystupa Je. N., Vovkanych A. S. Rolj i misce fakhivca z fizychnoji reabilitaciji v systemi okhorony zdorov'ja naselennja [The role and place of a physical rehabilitation specialist in the public health care system], *Pedagoghika, psykholohija ta medyko-biologhichni problemy fizychnogho vykhovannja i sportu* 2011, N 9, P. 92-96 [in Ukrainian].

⁶ Meyer T., Gutenbrunner C., Bickenbach J., Cieza A., Melvin J., Stucki G. Towards a conceptual description of rehabilitation as a health strategy. *J Rehabil Med*, 2011, 43:765-769 [in English].

⁷ Wade DT. Describing rehabilitation interventions. *Clin Rehabil*, 2005, 19:811-818.; Wade DT. What is rehabilitation? An empirical investigation leading to an evidence-based description. *Clin Rehabil*, 2020, 34:571-583 [in English].

⁸ Arienti C, Patrini M, Pollock A, Lazzarini SG, Oral A, Negrini S. A comparison and synthesis of rehabilitation definitions used by consumers (Google), major Stakeholders (survey) and researchers (Cochrane Systematic Reviews): A terminological analysis. *Eur J Phys Rehabil Med*. 2020, 56:682-689 [in English].

Модель структури концептосфери «rehabilitation» в англomовному медичному дискурсі:

Рівень / Компонент	Опис та приклади
REHABILITATION	Загальне поняття, що охоплює всі аспекти відновлення здоров'я та функціональності людини після хвороби або травми.
Medical Component	Медичний компонент включає клінічну допомогу, терапії та медикаментозне лікування, спрямовані на фізичне відновлення пацієнта. Наприклад: фізіотерапія, медикаменти, хірургічне втручання.
Social Component	Соціальний компонент відображає підтримку в соціальному середовищі, інтеграцію у спільноту та розвиток незалежності. Наприклад: підтримка сім'ї, соціальні служби, адаптація в громаді.
Occupational Component	Охоплює відновлення здатності до праці, перенавчання професійним навичкам та працевлаштування. Важливий для повернення пацієнта до активного соціального життя.
Psychological Component	Психологічна складова включає когнітивну терапію, емоційну підтримку та роботу з психічним здоров'ям, що допомагає подолати стрес і депресію після травми.
Institutional & Legal Context	Інституційний і правовий контекст включає стандарти, політики та рамки, що регулюють процес реабілітації: Міжнародна класифікація функціонування (ICF), настанови ВООЗ, мультидисциплінарні команди.
Language Representation Level	Рівень мовної репрезентації описує лексичні одиниці (наприклад, слова <i>recovery</i> , <i>restore</i>), фразеологізми (<i>regain health</i>), метафоричні розширення (<i>path to recovery</i>) як засоби вербалізації концепту реабілітації.

Таблиця відображає системну організацію концепту *rehabilitation* з виокремленням основних компонентів (медичного, соціального, професійного, психологічного, інституційно-правового) та рівня його мовної репрезентації. На рівні термінологічного вербалізування представлені лексичні одиниці, фразеологізми та метафоричні розширення.

Виклад основного матеріалу. Упродовж останніх років було написано значну кількість дисертаційних досліджень, монографій та наукових статей, присвячених лексико-семантичному та структурно-семантичному аналізу. Водночас спостерігається зростання зацікавлення науковців сучасними тенденціями розвитку мовознавства, зокрема загальною спрямованістю наукових парадигм на дослідження взаємодії мови, культури та мислення, а також концептуальними підходами в англomовній картині світу та розвитком методів концептуального аналізу.

Концептуальний аналіз є ширшим за лексико-семантичний, який у нашому дослідженні розглядається як складова частина методології концептуального аналізу. Цей метод є базовим у терміносистемі багатьох гуманітарних наук – когнітології, філософії, лінгвістики, теорії міжкультурної комунікації тощо. Він дає змогу досліджувати концепт не лише як мовне явище, а як комплексне поняття – одиницю загальної концептуальної моделі світу.

На думку А. П. Мартинюк, концептуальний аналіз є логічним продовженням семантичного, однак «якщо для семантичного аналізу достатньо виявити перелік елементів, що залучені до структури значення, то при концептуальному аналізі ці елементи повинні бути співвіднесені між собою і об'єднані у складі певної структури»⁹. Як зазначає М. М. Полужин, концептуальний аналіз відображає через мову знання

людей про світ, які виявляються в словникових дефініціях, і має на меті осмислення структури концепту, з'ясування обставин його формування, встановлення системних зв'язків та їхньої відмінності від інших концептів¹⁰.

Ключовим у цьому контексті є розуміння поняття «концепт». Основна відмінність між мовним значенням та концептом полягає в тому, що значення закріплено за мовним знаком, тоді як концепт – як елемент концептосфери – не пов'язаний із конкретним знаком. Він може виражатися різними мовними одиницями чи їх сукупністю, або навіть бути відсутнім у мовній системі, функціонуючи в межах альтернативних знакових систем. Концепт – це результат породження мовною одиницею певного обсягу змісту, включаючи конотації та чуттєво-асоціативні уявлення. Він охоплює як поняття про класи предметів і явищ, так і соціокультурні уявлення про них. Концепт – це нероздільна єдність свідомості, дійсності та мовного знака, що виявляється у ставленні до реальності та у формах взаємодії з нею¹¹.

Проблему систематизації концептів вирішує поняття «концептосфера». Це одне з базових понять когнітивної лінгвістики, яке позначає сукупність концептів, що функціонують у свідомості мовця. За визначенням Х. В. Петріва, концептосфера – це структурований та впорядкований масив знань про світ, що репрезентує дійсність та результати внутрішнього рефлексивного досвіду людини. Як і концепт, концептосфера є динамічною структурою, що постійно змінюється, доповнюється і реконструюється. Вона має ядрну, приядерну зони та периферію¹².

Згідно з М. М. Полужиним, концептуальний аналіз дозволяє простежити, як знання, вербалізовані в мові, відображають знання про світ у формі словникових дефініцій. Він дає змогу встановити структуру вербалізованого концепту, з'ясувати обставини його

⁹ Martynjuk A. P. Kognityvno-dyskursyvnyj naprjam doslidzhennja konceptiv u suchasnij linghivistyci [Cognitive-discursive direction of concept research in modern linguistics], *Problemy romano-ghermanskoji filologiji*: Zb. nauk. pr. [Problems of Romano-Germanic philology], Uzhghorod, 2006, P. 102 [in Ukrainian].

¹⁰ Poljuzhyn M. M. Konceptualjna systema jak bazove ponjattja kognityvnoji semantyky j teorii movnoji osobystosti [Conceptual system as a basic notion of cognitive semantics and the theory of linguistic identity], *Problemy romano-ghermanskoji filologiji* [Problems of Romano-Germanic philology], Zb. nauk. prac, Uzhghorod, Lira, 2005, P. 12 [in Ukrainian].

¹¹ Poljuzhyn M. M. Ponjattja, koncept ta jogho struktura [Notion, concept and its structure], *Naukovyj visnyk Shkhidnojevropejskogo nacionaljnogoho universytetu imeni Lesi Ukrajinjky. Filologichni nauky. Movoznavstvo*. [Scientific Bulletin of Lesya Ukrainka Eastern European National University. Philological sciences. Linguistics], 2015, N 4, P. 212-222 [in Ukrainian].

¹² Petriv Kh. V. Konceptosfera nacionalnoji identychnosti ta jiji movna ob'ektyvacija v publicystychnykh tekstakh O. Pakhljovskojki: dys. ... kand. filol. nauk: 10.02.01 [Conceptosphere of national identity and its linguistic objectification in the journalistic texts by O. Pakhlyovska: dissertation ... candidate of philological sciences: 10.02.01], K., 2019, 312 p. [in Ukrainian].

формування, виявити системні зв'язки, відмінності від інших концептів, а також отримати знання про спосіб життя, традиції й культуру носіїв мови.

На відміну від семантичного аналізу, що не виходить за межі лінгвістичних знань, концептуальний аналіз ґрунтується на міждисциплінарному підході: включає культурологію, історію, психологію, соціологію, філософію тощо, а також враховує особистий та етнічний досвід носіїв мови, їхні асоціації та культурно-національний контекст¹³.

Застосування концептуального аналізу у вивченні терміносистеми розпочинається з виявлення основ науки, добору понять, їх класифікації та структурування. Це надзвичайно актуально у сфері міжнародної діяльності, а також у межах конкретних професій, зокрема в охороні здоров'я. Єдині визначення та концептуальні описи забезпечують узгоджене розуміння термінів, що є необхідною умовою ефективної політики у сфері здоров'я, зокрема в реабілітації.

Концептуальні описи реабілітації відіграють роль системи координат для розуміння її цілей, підходів і завдань. Мова йде не про фіксоване визначення, а про концептуальний опис, який має адаптивний, але послідовний характер і є корисним для формування спільного бачення в галузі реабілітації. Залежно від культурних контекстів, правових систем і національних особливостей, погляди на роль реабілітації (наприклад, «якість життя» чи «функціональні зміни») можуть відрізнятися.

Реабілітація визначається як мультисекторальна стратегія, реалізація якої можлива в різних сферах: освіти (дитяча реабілітація), соціальному забезпеченні, охороні праці тощо. Її основна мета – досягнення оптимального функціонування людини через поєднання ресурсно-орієнтованих, особистісно зорієнтованих і середовищно детермінованих підходів.

З 1981 року визначення реабілітації, запропоноване ВООЗ, зазнавало змін. У 2011 році воно звучало як «набір заходів, які допомагають особам, які зазнають або можуть зазнати інвалідності, досягти та підтримувати оптимальне функціонування у взаємодії з навколишнім середовищем»¹⁴. У 2017 році було представлено оновлену версію: «набір втручань, призначених для оптимізації функціонування та зменшення інвалідності в осіб із захворюваннями у взаємодії з їхнім оточенням»¹⁵.

Натомість представники Cochrane Rehabilitation пропонують термін «процес», який краще відображає динамічну та інтерактивну природу реабілітації. У цьому контексті вона визначається як

«мультимодальний, орієнтований на людину, процес співпраці», що включає загальні та спеціалізовані втручання для оптимізації функціонування осіб з інвалідністю або тих, хто перебуває в зоні ризику¹⁶.

Д. Т. Вейд, не опираючись на ICF, у 2020 році запропонував «опис ефективної реабілітації, заснований на доказах», який включає цілі (оптимізація якості життя, соціальної інтеграції, незалежності), цільову аудиторію (особи з хронічними захворюваннями) та зміст (багаторазова практика, фізичні вправи, освіта, психосоціальна підтримка)¹⁷.

На основі ICF була розроблена уніфікуюча концептуальна модель реабілітації. Вона дає змогу створити адаптований концептуальний опис, який може слугувати еталонною основою. Визначення можуть бути як короткими, так і комплексними, однак усі вони мають базуватися на концептуальних описах.

Словникові дефініції є важливим етапом вивчення понятійного компоненту структури концепту. За А. М. Приходьком, понятійний субстрат концепту – це мінімум смислового обсягу, який фіксується у лексикографічних джерелах і становить пропозиційне знання, закріплене у мові. Такий зміст може бути вивчений методом дефініційно-компонентного аналізу¹⁸.

Нижче подаємо приклади коротких визначень концепту «rehabilitation», джерелами для дослідження яких служили словники англійської мови (тлумачні, фразеологічні, тезауруси) та матеріали різних сайтів.

Cambridge Dictionary:

= the process of returning to a healthy or good way of life, or the process of helping someone to do this after they have been in prison, been very ill, etc. / процес повернення до здорового або хорошого способу життя, або процес допомоги комусь зробити це після того, як вони були у в'язниці, були важко хворі тощо;

– the process of returning something to a good condition / процес повернення чогось до хорошого стану.

Oxford Languages and Google:

– the action of restoring someone to health or normal life through training and therapy after imprisonment, addiction, or illness. / дія, спрямована на відновлення здоров'я чи нормального життя людини шляхом навчання та лікування після ув'язнення, залежності чи хвороби;

– the action of restoring someone to former privileges or reputation after a period of disfavour. / дія, спрямована на відновлення колишніх привілеїв або репутації після періоду немилості;

– the action of restoring something that has been damaged to its former condition. / дія відновлення чогось, що було пошкоджено, до колишнього стану.

¹³ Poljuzhyn M. M. Konceptualjna systema jak bazove ponjattja kognityvnoji semantyky j teoriji movnoji osobystosti [Conceptual system as a basic notion of cognitive semantics and the theory of linguistic identity], *Problemy romano-ghermanskoji filologiji* [Problems of Romano-Germanic philology], Zb. nauk. prac. Uzhgorod, Lira, 2005, P. 12 [in Ukrainian].

¹⁴ World Health Organization. World Bank. World Report on Disability. Geneva: WHO; 2011 [in English].

¹⁵ Krug E, Cieza A. Strengthening health systems to provide rehabilitation services. *Eur J Phys Rehabil Med*. 2017; 53: 153-154, URL https://www.ncbi.nlm.nih.gov/entrez/query.fcgi?cmd=Retrieve&db=PubMed&list_uids=28250526&dopt=Abstract; Stucki G, Cieza A, Melvin J. The International Classification of Functioning, Disability and Health: a unifying model for the conceptual description of the rehabilitation strategy. *J Rehabil Med* 2007; 39: 279-285 [in English].

¹⁶ Rehabilitation Definition for Research Purposes. A Global Stakeholders' Initiative by Cochrane Rehabilitation. Negrini S, Selb M, Kiekens C, Todhunter-Brown A, Arienti C, Stucki G, Meyer T; 3rd Cochrane Rehabilitation Methodology Meeting participants. *Neurorehabil Neural Repair*, 2022, Jul; 36(7):405-414 [in English].

¹⁷ Wade DT. What is rehabilitation? An empirical investigation leading to an evidence-based description. *Clin Rehabil*, 2020, 34:571-583 [in English].

¹⁸ Prykhodjko A. N. Koncepty u konceptosystemy [Concepts and concept systems] Dnipropetrovsk, 2013, P. 22-23 [in Ukrainian].

Таблиця коротких дефініцій поняття «rehabilitation»

Джерело	Рік	Визначення
BOO3 (World Health Organization)	2011	Набір заходів, які допомагають особам, що мають або можуть мати інвалідність, досягти та підтримувати оптимальне функціонування у взаємодії з довкіллям.
BOO3	2017	Набір втручань, призначених для оптимізації функціонування та зменшення інвалідності в осіб із захворюваннями у взаємодії з їхнім середовищем.
ICF – International Classification of Functioning, Disability and Health	2001	Реабілітація включає втручання, спрямовані на покращення функціонування в межах контексту життя людини, що включає тілесні функції, діяльність і участь.
Cochrane Rehabilitation	2020	Мультимодальний, орієнтований на людину, процес співпраці, що включає загальні та спеціалізовані втручання для оптимізації функціонування.
Wade, D.T.	2020	Процес, спрямований на оптимізацію якості життя, незалежності, соціальної інтеграції шляхом практики, вправ, освіти й психосоціальної підтримки.
Закон України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я»	2020	Система заходів медичного, психологічного, професійного, фізичного та іншого характеру, що спрямовані на відновлення, компенсацію порушених функцій організму.
Національна служба здоров'я України (НСЗУ)	2023	Реабілітація – це комплекс послуг, спрямованих на відновлення або компенсацію функцій організму, покращення якості життя та соціальну адаптацію пацієнта.

Merriam-Webster.com Dictionary:

1. *the action or process of rehabilitating or of being rehabilitated as:* / дія або процес реабілітації або реабілітації як:

– *the physical restoration of a sick or disabled person by therapeutic measures and reeducation to participation in the activities of a normal life within the limitations of the person's physical disability* / фізичне відновлення хворої або непрацездатної особи шляхом терапевтичних заходів і перевиховання до участі в діяльності нормального життя в межах обмежень фізичної вади особи;

– *the process of restoring an individual to a useful and constructive place in society especially through some form of vocational, correctional, or therapeutic retraining* / процес відновлення індивіда до корисного та конструктивного місця в суспільстві, особливо через певну форму професійної, виправної або терапевтичної перепідготовки.

2. *the result of rehabilitating: the state of being rehabilitated* / результат реабілітації: стан реабілітованого

– *the treatment of physical disabilities by massage and electrotherapy and exercises;* / лікування фізичних вад за допомогою масажу, електролікування та вправ.

– *A set of measures that assist individuals, who experience or are likely to experience disability, to achieve and maintain optimum functioning in interaction with their environments.* / Набір заходів, які допомагають особам, які мають або можуть мати інвалідність, досягти та підтримувати оптимальне функціонування у взаємодії з навколишнім середовищем.

Визначення реабілітації поза медичною сферою:

– *the restoration of someone to a useful place in society;* / відновлення когось на корисному місці в суспільстві;

– *vindication of a person's character and the reestablishment of that person's reputation;* / виправдання характеру особи та відновлення її репутації;

– *the conversion of wasteland into land suitable for use of habitation or cultivation.* / перетворення пустирів на землі, придатні для використання як житла, так і для обробітку.

Наведені вище дефініції та концептуальні описи становлять підґрунтя для уточнення змістового обсягу концепту *rehabilitation* та структурування його

складових елементів. У межах дослідження мовної картини світу особливого значення набуває проблема зовнішньої та внутрішньої структуризації лексико-семантичних полів, а також встановлення системних зв'язків між ними. Таким чином, на основі наявних дефініцій та концептуальних описів здійснюється формування лексико-семантичної групи концепту *rehabilitation* у системі англійської мови.

Вибір термінів і визначень обґрунтований розумінням реабілітації як багатогранного, міждисциплінарного явища, для номінації якого задіюється термінологія з медичної, соціально-психологічної сфер, а також із фізичної терапії та ерготерапії.

З метою виявлення специфіки концепту використано поетапний алгоритм концептуального аналізу:

1. Визначення семантичної структури вербалізованого концепту шляхом дефініційного аналізу та інтерпретації концептуальних описів ключової лексеми.

2. Побудова асоціативного поля з метою реконструкції асоціативного потенціалу концепту, що дозволяє виокремити його периферійні зони.

3. Розроблення когнітивної моделі концепту *rehabilitation*, що відображає взаємозв'язки між його структурними елементами.

Асоціативні зв'язки, як відомо, формуються в межах особистого досвіду, що особливо актуально у сфері реабілітації як складного процесу, спрямованого на всебічну підтримку осіб з інвалідністю. Враховуючи складність та багатоаспектність цього явища, що потребує широкого лексичного ресурсу для його повноцінного опису, у дослідженні представлено ґрунтовну характеристику концептосфери *rehabilitation* на основі лексикографічних джерел англійської мови. Також здійснено аналіз її субконцептів та мініконцептів, які вербалізуються лексичними й фразеологічними засобами та структуровані у вигляді когнітивної моделі.

Лексичні одиниці англійської мови, що реалізують концепт *rehabilitation*, згруповано за принципом семантичного поля з іменником *rehabilitation* у центральному ядрі. В ході аналізу сформовано ієрархічну структуру концептосфери, яка включає:

Базові субконцепти: *defects, disorders, traumas, diseases* (вади, порушення, травми, захворювання), що розташовані в найближчій до ядра зоні.

Ці субконцепти, у свою чергу, охоплюють такі мініконцепти:

1. *Rehabilitation services, rehabilitation intervention, treatment, therapy, and care* / Реабілітаційні послуги, втручання, лікування, терапія, догляд.

2. *Modern tools in rehabilitation assessment* / Сучасні інструменти для оцінки реабілітації.

3. *Medical fields involved: orthopedics, surgery, neurology, traumatology, sports medicine, psychiatry, cardiology*, тощо / Задіяні медичні галузі: ортопедія, хірургія, неврологія, травматологія, спортивна медицина, психіатрія, кардіологія тощо.

4. *Medical facilities: clinics, hospital departments, rehabilitation institutions, organizations* / Медичні установи: клініки, відділення лікарень, реабілітаційні заклади, організації.

5. *PRM specialties involved* / Спеціалізації з фізичної та медичної реабілітації.

Ці компоненти розміщуються на дальній периферії семантичного поля, проте підтримують тісні системні зв'язки з концептуальним ядром. Кожен субконцепт та мініконцепт займає визначене місце в упорядкованій системі ієрархічних відношень, формуючи комплексну багаторівневу модель концептосфери *rehabilitation*.

Схематично концептосферу «*rehabilitation*» можна представити наступним чином:

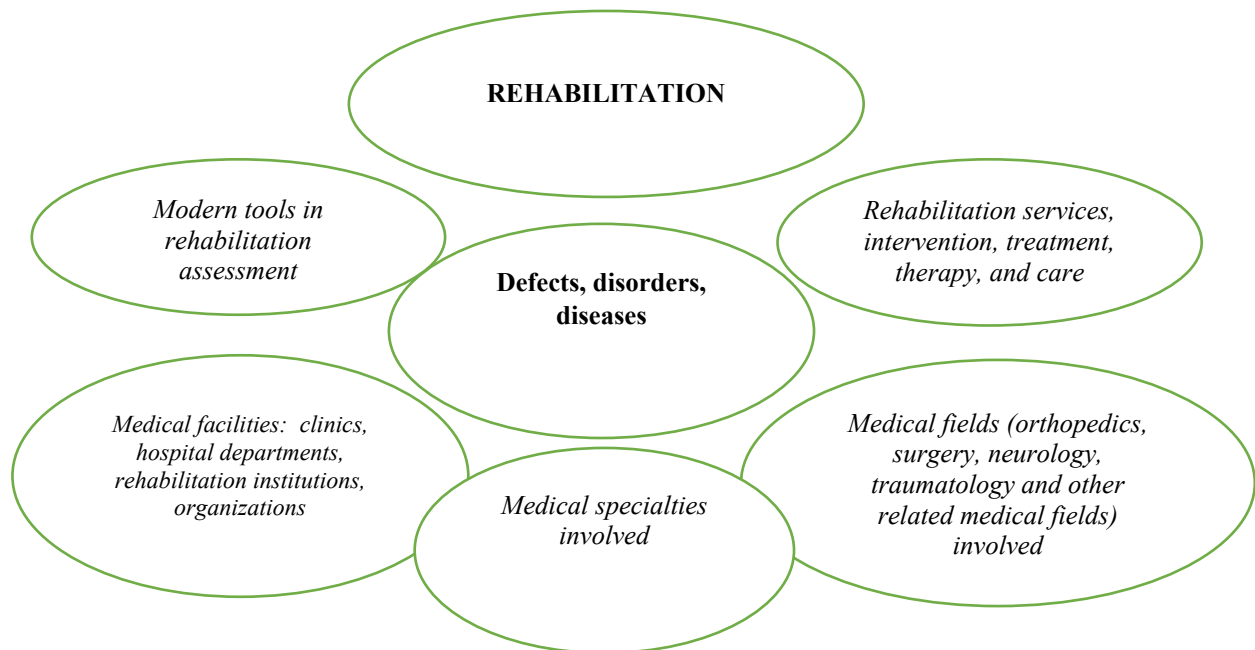

Рис. 1 Концептосфера «*rehabilitation*» в англomовній картині світу (на основі медичного дискурсу).

Варто підкреслити, що концептосфера *rehabilitation* не є замкненою системою: кожен її субконцепт потенційно може виступати центральним елементом окремої концептосфери. Лексико-семантичні поля, сформовані навколо ядерної лексики *rehabilitation*, мають тенденцію до розширення, що, у свою чергу, поглиблює та ускладнює структуру концептосфери в англomовній медичній картині світу. Виявлена лексема-репрезентант потребує подальшого вивчення, як і численні елементи, що утворюють її багаторівневу структуру значень. Таким чином, представлене дослідження є лише окремим етапом у процесі комплексного опрацювання концепту *rehabilitation* у межах англomовного дискурсу.

Висновки. У межах даного дослідження, спираючись на мовні засоби репрезентації концепту та його когнітивні характеристики, нами було змодельовано структуру концептосфери *rehabilitation*. Визначення поняття *концептосфера* та принципи її системної організації ґрунтуються на розумінні концепту як базової одиниці ментального представлення знань про світ.

Аналіз здійснювався відповідно до розробленого алгоритму, що включав такі етапи:

1. Визначення семантичної структури концепту шляхом дефініційного аналізу ключової лексики.

2. Встановлення асоціативного поля з метою реконструкції периферійних значень та асоціативного потенціалу концепту.

3. Побудова когнітивної моделі концепту *rehabilitation*, яка враховує системні зв'язки між суб- та мініконцептами.

Концептуальний опис реабілітації як стратегії охорони здоров'я може слугувати основою для розробки класифікацій лікарських спеціальностей та суміжних професій, що залучені до процесу реабілітації. Такий опис також може виконувати функцію методологічного орієнтиру для представників різних професійних дисциплін, дотичних до реабілітаційного процесу як у межах, так і поза межами сфери охорони здоров'я, а також для постачальників відповідних послуг.

Більше того, подібний концептуальний підхід може бути використаний як загальна рамка для опису

суміжних наукових напрямів, пов'язаних з вивченням функціонування людини та реабілітаційних практик.

апропоноване дослідження є лише частиною ширшого аналізу концепту *rehabilitation* в англомовній картині світу. Перспективи подальшого наукового пошуку полягають у вивченні функціонування цього концепту в різних підмовах медичного дискурсу, поглибленому аналізі лексико-семантичного поля *rehabilitation* у сучасній англійській мові, а також у порівняльному дослідженні асоціативного наповнення концепту в англійській та українській мовах.

Бєбіх Валентина – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов Буковинського державного медичного університету. Автор та співавтор численних навчально-методичних праць у галузі педагогіки та філології.

Bebykh Valentyna – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor of the Department of Foreign Languages, Bukovinian State Medical University. Author and co-author of numerous educational and methodological works in the field of pedagogy and philology.

Рак Олександр – кандидат філологічних наук, завідувач кафедри іноземних мов Буковинського державного медичного університету. Автор та співавтор численних навчально-методичних праць у галузі філології та педагогіки.

Rak Oleksandr – Candidate of Philological Sciences (PhD), Head of the Department of Foreign Languages, Bukovinian State Medical University. Author and co-author of numerous educational and methodological works in the field of philology and pedagogy.

Никифорок Тетяна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов Буковинського державного медичного університету. Автор понад 150 науково-методичних публікацій. Відповідальний секретар спільного українсько-румунського наукового журналу «Актуальні питання суспільних наук та історії медицини». Коло наукових інтересів: теорія віршознавства загалом та поетика віршованих творів С. Воробкевича, українська, латинська та англійська медична термінологія.

Nykyforuk Tetyana – PhD, Associate Professor of the Department of Foreign Languages in Bukovynian State Medical University. Author of over 150 scientific and methodological articles. Executive secretary of Ukrainian-Romanian scientific journal «Current Issues of Social Studies and History of Medicine». Scientific research interests: the creation of poetry and poetics of S. Vorobkevych's verses, Ukrainian, Latin and English medical terminology.

Received: 2.05.2025

Advance Access Published: June, 2025

© V. Bebykh, O. Rak, T. Nykyforuk, 2025